

24
P. n. Knjižnica Zg. dr. za S. S.
Koroška c. 10
Doln. ul. 7)
Maribor

Postnina v državi SHS pavšalirana.

Posamezna številka stane 60 vinarjev.

Naročnina listu:

Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . „ 26.—
Četrť leta . . . „ 13.—
Zunaj Jugoslavije:
Celo leto . . . „ 66.—

Posamezne številke
na štirih straneh 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:
Maribor, Koroška ulica
št. 5. — Telefon št. 220.

STRAZA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oznanila

se računajo po K 1.80
od enoredne petitrste
pri večkratnih oznanilih
popust.

„Straža“ izhaja v pon-
deljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

84. številka.

Maribor, dne 2. avgusta 1920.

Letnik XII

Potek slavnosti I. orlovskega tabora v Mariboru.

(Sobota, dne 31. julija in nedeljo, dne 1. avgusta).

Tekme

za prvenstvo posameznikov O. Z. so se končale z nastopnim vspehom: Dosegljivih točk je bilo 205. Dosegli so: Ivo Kermavner (Ježica) 158'25, (77'20''), Hvale Jožef (Vič) 158 (77'08), Leo Lojk (Vič) 131'55 (64'17), Leopold Rihard (St. Peter) 119'20 (58'35), Bogo Kristan (St. Peter) Ljubljana 109'20 (53'27''). Za prvenstvo je bilo odločenih od dosegljivih točk vsaj 75%.

Tekma višjih oddelkov: Vseh dosegljivih točk 645. Od teh so dosegli Ljubljana 552'50, Jesanice 491, Vrhnika 419.

Tekme nižjih oddelkov; dosegljivih točk 563. Od teh so dosegli: Vrhnika 459'75, Ljubljana 447'75, Ježica 446'25, Št. Vid nad Ljubljano (dijaški) 416, Jesenice 415, Komenda in Celje po 402'25, Radovljica 394'50, Žiri 365'25, Horjul 336'30. Pri lahki atletiki so bili prvi trije: Podobnik (Moste) 63'75, Hafner (Kropa) 52'50, Petelin 45'25. Tekme so uspele nad vse pričakovanje dobro.

Zborovanje O. Z.

V natlačeno polni Götzovi dvorani je bilo predpoldne zborovanje Orlovske zveze. Otvoril ga je predsednik br. Jožef Pirc s kratkim nagovorom, v katerem je pozdravil goste in vse tovariše.

Nato so bili izvoljeni v predsedstvo zborovanja: br. Sloboda, br. Hub, br. Sparhakl, br. dr. Verstovšek in kot zastopnik hrvaških mladinskih društev br. Jagič.

Viharno pozdravljen je nastopil zastopnik ameriških Orlov br. Grdina, ki je izročil odboru hranilno knjižico z okoli 80.000 K kot prvo darilo ameriških Slovencev Orlovski zvezi. Povdarjal je, da naj bo samo znak tiste trdne vezi, ki se je danes ustvarila na zunaj, ki pa obstoja v resnici že desetletja med Slovenci v Ameriki in rojaki v domovini.

Predsednik Jože Pirc se mu je nato zahvalil v prisrčnih besedah za velikodušni dar ameriških Slovencev, ki je namenjen za vzgojo kat. Orlov.

Zatem je zastopnik Orlov iz zasedenega ozemlja, ki je bil živahno pozdravljen, sporočil pozdrave neodrešenih bratov orlovskemu taboru. Pri tej priliki je došlo do burne manifestacije za zasedeno ozemlje.

Vseučiliški profesor dr. G. Rožman je nato referiral o: „Orlu in prosvetnem delu.“ Po zanimivem poročilu je zastopnik češkoslovaških Orlov br. Sloboda pozdravil zbor, ki je povdarjal, da so Čehoslovaki došli na zborovanje, da se združijo z nami preko Alp, utrjuje v verskih načelih in orlovski misli. Njegov govor je bil sprejet z velikim odobravanjem.

Zastopnik venkerske omladine Jožef Hub je povdarjal vezi, ki vežejo čehoslovaške Orle s slovenskimi. Sporoča vsem bratom Orlom iskrene pozdrave Moravcev. (Viharno odobravanje.)

Koreferent dr. Rožmanovega poročila, br. Jos. Guntar, je v svojem govoru povdarjal misel, da je glavni temelj državi pravičnost in poštenost. Kar se tiče dela v orlovskih odsekih, je vse to delo predprava za delo med narodom. (Odobravanje.)

Nato je pozdravil zbor zastopnik čehoslovaškega učiteljstva, ki je pozval na vzajemno delo za krščanske organizacije ter naglašal slovansko misel, ki družijo severne in južne Slovence.

Zborovanje je pozdravil tudi predsednik župe Kraljevi Gradec br. Polak.

Med tem sta došla na zborovanje ministra dr. Korošec in dr. Velizar Jankovič, ki sta bila sprejeta z velikimi ovacijami.

Minister dr. Jankovič je pozdravil zbor s prisrčnimi besedami, naglašal težke vojne čase, ki so prizadeli toliko gorja, ki pa je imelo za posledico — združitev jugoslovanskega naroda. Pozdravlja Orle kot prve kulturne delavce, ter jih pozivlja, naj razprostrejo svoja krila in pohite na jug. Ministrov govor je bil sprejet z velikim navdušenjem.

Zborovanje sta posetila tudi škofa dr. Jeglič in dr. Nyaradi, ki sta v iskrenih besedah pozdravila

Orle ter jih pozvala k nadaljnjemu vstrajnemu delu.

Burno pozdravljen je nato minister dr. Anton Korošec pozdravil zborovalce ter je povdarjal, da je orlovski tabor prinesel našim nas. rotnikom velike presenečenje. Orel raste, njegovi uspehi so sad trdega boja, a Orel je predstavnik boja, vsled česar je prepričan, da bo tudi nadalje vršil svoje naloge, kakor jih je doslej. Dr. Korošec so priredili zborovalci viharne ovacije.

Po nekaterih drugih govorih se je nato zborovanje prekinilo in nadaljevalo popoldne.

Zborovanje kat. učiteljstva.

Častno število krščansko mislečih učiteljev in učiteljic se je zbralo ob 7. uri na mestnem pokopališču, da tam prisostvuje sv. maši ter se tako pokloni Slomškovem spomenu.

Nato se je vršilo zborovanje v telovadnici dekl. meščanske šole v Cankarjevi ulici. Udeležba je bila nad vse pričakovanje mnogoštevilna, velika dvorana polna do zadnjega kotička, še na dvorišču jih je stalo mnogo, ki niso več mogli pod streho. Zastopano je bilo učiteljstvo vse Jugoslavije; prihiteli so iz vseh delov zelene Štajerske, iz starodavne Kranjske, iz lepe Koroške, iz rodovitnega Prekmurja, iz bratske Hrvaške, iz solnne Dalmacije, iz bogate Bosne, iz neodrešene domovine . . . Pozdravili smo pa tudi tovariše in tovarišice iz slavne republike Čehoslovaške, med njimi senatorja in člana deželnega šolskega sveta. Pestra slika, narodne noše, kroji — vse to je ustvarjalo utis, ki ostane v spominu vsem udeležencem.

Ob pol 9. uri je otvoril predsednik Slomškove zveze Strukelj zborovanje. Pozdravil je vse somišljenike, spominjal se ustanoviteljev SZ, razpravljal o smotrih zborovanja ter potem dal besedo g. poverjeniku za uk in bogočastje dr. K. Verstovšku. Ta je, burno pozdravljen, izrazil svoje veselje na tako naravnost velikansko udeležbo. Priznal je pogum zlasti štajerskega učiteljstva, katero je kljub pritisku, kljub terorizmu prišlo v lepem številu na zborovanje, da tako dokumentira svoje krščansko mišljenje. — Gospod narodni predstavnik Vesjenjak je povdarjal v prvi vrsti, da učiteljstvo ne sme poznati kompromisov glede kulturnega stališča, da more misliti na ujedinenje vsega jugoslovanskega učiteljstva, le z ozirom na zgolj stanovske in materijalne zahteve. Mnogo lep misli so izražali še drugi govorniki in govornice (gđc. Krekova, zastopnik Hrvatov, zastopnica Orlic, in drugi), pa tukaj sedaj ni prostora za obširnejšo razpravo.

Preden so počela predavanja, se je še z navdušenjem sprejel predlog, poslati N. V. regentu udarnostno izjavo.

Povzela je besedo gđc. prof. Stupca iz Ljubljane. V vzornem predavanju je očrtala sliko Slomškega pedagoga. Njena izvajanja so slonela na stavku: Slomšek vzor smotrenega, neustrašenega in nesebičnega dela.

Dr. Demšar pa je znanstveno utemeljeval potrebo versko-nravne vzgoje. Poslušalci so z vidnim zanimanjem sledili jasnim izvajanjem odličnega g. predavatelja.

Kot sklep predpoldanskega zborovanja je predsednik še enkrat povdarjal pomen današnjega zborovanja kot mejnik 20letnega obstanka SZ. Pozval je g. urednika prof. Fabinea, naj prečita resolucije, katerih besedilo prijavi pozneje. Zborovalci so vsem točkam pritrdili in tudi pristavku br. Hrvata.

Po naznanilu predsednikovem glede vzporeda za popoldansko zborovanje je bil dnevni red za sedaj izčrpan.

Delavsko zborovanje.

Ob 9. uri se je pričelo v prostorih Oficirskega doma na Slomškovem trgu delavsko zborovanje, kateremu je predsedoval zaslužni voditelj slov. kršč. delavstva in predsednik JSZ Jože Gostinčar.

Zborovanja so se udeležili zastopniki delavstva iz cele Slovenije, Hrvaške in od drugod. Prvi je govoril predsednik Jože Gostinčar o socialnem vprašanju. Za njim je nastopil tajnik hrvaške kršč. delavske organizacije, ki je poročal o strokovnem radniškem pokretu na Hrvaškem. Med tem časom sta do-

šla na zborovanje čehoslovaški poslanec dr. Sramek in zastopnik čehoslovaškega Orla brat Dolansky, ki sta oba v prisrčnih besedah pozdravila zborujoče delavstvo, prvi v imenu čehoslovaške kršč. organizacije, drugi v imenu čehoslovaškega Orla. Zatem je poročal o organizacijskem delu tajnik JSZ Komlanec. Za njim je razpravljal o kulturnem pomenu krščanske delavske organizacije urednik Kremžar. Po njegovem govoru je nastopil zastopnik čehoslov. delavski tajnik — Orel brat Landa iz Brna, izražujoč pozdrave čehoslovaškega kršč. delavstva. Poročal je o kršč. delavskem gibanju v Čehoslovaški. Za navduševalne besede se mu je zahvalil tov. Gostinčar. Zatem je še povzel besedo tov. Žvan, ki je podal nekaj nasvetov za bodoče naše delo. Okrog opoldne je posetil delavsko zborovanje voditelj slovenskega naroda dr. Ant. Korošec v spremstvu dr. Verstovškega in predsednika Orla br. Pirea. Delavstvo ga je burno in prisrčno pozdravljalo.

Predsednik Gostinčar pozdravi g. ministra, zahvaljujoč se mu za njegov obisk ter ga prosil, da bi nam kaj povedal. Dr. Korošec se zahvali za pozdrav s sporočilom, da ni prišel, da bi kaj govoril, temveč da se pokloni kršč. delavstvu, želeč, da bi procvitala njegova kršč. organizacija, ki je edino prava, edinstveno državna in edinstveno važna in bi tako postala najmočnejši temelj naše države. Govor priljubljenega voditelja je bil sprejet z dolgotrajnim odobravanjem. Po zahvali predsednika g. ministru in s kratkim govorom tov. Juretiča je bilo dopoldansko zborovanje končano.

Slov. kat. akademična Liga

V soboto dopoldne se je vršilo zborovanje zastopnikov za obnovitev „Slov. kat. akademične Lige“, ki so se je udeležili zastopniki vseh jugoslovanskih kat. društev, zastopniki čehoslovaškega katol. dijaštva in mnogi drugi odlični gostje.

Predsednik Jug. K. D. L. bogoslovec Kolarik otvoril zborovanje, pozdravi s toplimi besedami čehoslovaške goste in ostale prisotne. Za častnega predsednika tega zborovanja predlaga predsednika „Ustr. českoslov. stud. kat.“ dr. Rostočila. Za podpredsednika je bil izvoljen predsednik „Kreka“ med. Dujmovič, ki vodi zborovanje ter za tajnika fil. Milač in iur. Formanka.

Nato referira iur. Fr. Bogotaj o „Slovanski ligi kat. akad.“: Namen predavanja je, zopet oživitviti v Wiena ustanovljeno „Slov. ligo kat. akad.“ — Liberalizem je zadobival v preteklem stoletju vedno več moči. V boju proti njemu so se ustanovila med drugim tudi katol. dijaška društva pri slovanskih narodih. Podaja nato zgodovino tega katoliškega pokreta med dijaštvom. Krona vsestranskega napredka je bila ustanovitev „Slov. lige kat. akademikov“, ki se je ustanovila iz žive potrebe za medsebojno zvezo. Najbližja njena naloga: da uveljavi naše ideje v visokošolskem življenju slovanskih katolikov. Udeležiti moramo ideal katol. slovanske vzajemnosti, kar bo imelo za posledico zboljšanje kulturnih odnosov med slovanskimi narodi. Naše stališče je najbolje označil naš odlični učenjak dr. Grivec: „Cilj naših teženj mora biti versko in kulturno zjedinenje Slovanov, namreč najprej verskokulturna organizacija kat. Slovanov in po tej verskokulturno zblizanje in zedinjenje slovanskega zapada s slovanskim vzhodom.“ (Odobravanje.)

Kot drugi referent je nastopil dr. teol. in cand. phil. g. Dvornik, ki je izvajal v češkem jeziku sledeče misli:

Sestali smo se, da zgradimo most med slovanskimi brati na podlagi pozitivnega verskega prepričanja, Slovanski svet se še ni udeleževal

odločilno na polju svetovne znanosti in umetnosti. Ta doba bo sigurno šele napočila. Ali liberalizem nam uničuje naš narod, vidimo vedno rastočo demoralizacijo in skrbi nas, da radi tega ne bomo dočakali dobe naše bodočnosti.

Naloga naša je, da se pripravljamo na delo za povzdigo morale. Prve naše bojovnike pa vidimo naše tovarišice v orlovskih krogih. Mi vidimo, da v pravoslavni cerkvi nimajo pravega odpora proti boljševizmu radi verskega indiferentizma. Pravoslavna inteligenca propada v germanskem racionalizmu. Zato smo pred vsem mi poklicani, da to popravimo. V ta namen naj se osnuje „Slovanska Ciril-Metodova Liga“.

Ali govoriti moremo samo o nekakem zblizanju katoličizma in pravoslavja. Od nas naj bi se učili naši pravoslavni bratje socialnega delovanja. — Cilj Ciril-Metodove lige bi bil: „Združiti katoličane in pravoslavne v boju proti socializmu na krščanskem temelju. — Imeli bi posamezne sekcije, a o socialnih vprašanjih bi razpravljali skupno. Na zunaj bi nastopali skupno kot ena fronta. To bi bila zadača „Slovanske Ciril-Metodove lige“.

Med predavanjem pozdravi predsednik g. hrvatskega seniora Barića, ki je posetil zborovanje.

Po referatih se je razvila izredno živahna debata o načelnem stališču glede bodoče „Lige“, vendar pa ni došlo do končnega rezultata, ki se bo dosegel šele popoldne na predstavnem sestanku Jug. Kat. D. Lige.

Ustanovitev kat. dij. internacionale.

Predsednik dr. Marakovič Ljubomir otvori zborovanje. Pozdravi došle goste Čeha in Nemca iz Avstrije in Monakovega, katerim zborovalci vsi navdušeno ploskajo, ker Čehi kot Slovenci razumejo hrvatsko, jih predsednik pozdravi v hrvatskem, Nemce pa v nemškem jeziku. Predsednik pove, da so pozvali k zborovanju tudi kat. dij. društva iz Švice, Belgije, Holandske, Angleske, Finske, Poljske in Španske. Večina jih je pismeno odgovorilo. Nato da predsednik besedo kand. inž. Bogotajn, ki razloži pomen in idejo kat. dij. internacionale. V začetku govori o različnih drugih internacionalah, nato pride na našo. Dokazal je, da moramo biti mi kot katoličani univerzalni. To dokaže s Sv. pismom, Evangelijem in z cerkvenimi učeniki. Govornik dokaže, da je internacionalizem opravičen le, če služi za razširjanje krščanskih idej. Tako morajo tudi nacionalizem in države služiti samo temu namenu. Govornik naznači potem nalogo kat. dij. internacionale. Te so: 1. Vzgojiti radikalno, zavedno kat. dijaštvo, ki bo svoje ideje širilo med ljudstvo. 2. Delovati potom tiska in pošiljanja dijakov v tujino za medsebojno spoznavanje kat. dijaštva vsega sveta. Pristop imajo samo odločno kat. dijaki. Slovanski oddelek lige hoče se baviti posebno z vprašanjem unije.

Govoru so vsi navzoči navdušeno ploskali. Nato se razvije debata.

Sprejeta je bila sledeča resolucija:

1. Kat. dij. Jugoslavije, zbrani v Mariboru, pozdravlja kat. dij. celega sveta.

2. Kat. dij. Jugoslavije se hoče potom tiska in govorov boriti za svoje ideale.

3. Kat. dij. Jugoslavije hoče potom korespondence stopiti v stik z vsemi kat. dij. organizacijami.

Vse tri točke se sprejmejo.

Nato pozdravi kat. dijaštvo s hrvaškim govorom Nemec Meierhartung. Pravi, da so nas dosedaj razmere razdruževale, a vežejo nas katoliške ideje, nakar je predsednik zaključil zborovanje.

Zborovanje Orlic.

V soboto dopoldan ob 10. uri so se sešle vse Orlice k prav zanimivem zborovanju, ki je trajalo skoro tri ure. V začetku je predstavljala častiti francoski duhovnik francoske Orle in posebej njihovega tajnika, ki je bil v vojni odlikovan s Karadžorževim redom. Nato je predsednica Orlic, sestra Cirila Krek pozdravila zastopnike 200.000 organiziranih francoskih telovadcev, potem češke Orlice iz Prage, Brna in Dunaja ter sploh vse jugoslov. sestre, katere prešnja edina misel, namreč katoliška. Čeprav je Zveza Orlic še mlada, četudi je komaj eno leto stara, rojena iz ljubezni in potrebe, je vendar močna in hodi vedno naprej za svojim ciljem. Po pozdravu je nastopila sestra Mešesova iz Brna, ki je izjavila, da so sicer veliko od nas pričakovali, a da smo jih mi presenečili z našim plodnosnim delovanjem. Sestra Duhanova iz Prage je prinesla veliko pozdravov od naših čeških sester, ki niso došle. Zastopnica okoli 100 dunajskih čeških Orlic, sestra Dehova pa je rekla, da čeprav žive one med Nemci, nije vendar njihovo

sree samo za slovansko reč. Nato je brat iz Olomunca, g. Medek pozdravil v imenu čeških kat. telovadcev vse Orlice in želel, da bi vsi, kojih cilj je doseči orlovski ideal, bili spojeni kakor dosedaj — torej sree k sreči! Povabil je tudi jugoslov. Orlice na Češko, ko bodo imeli veliko slavnostno prireditev, a pride naj jih ne samo eden vlak, temveč dva ali trije. Po tem navdušenem govoru je imela gosp. Živornik svoj referat, kjer je omenila, da naj Orlice sedaj, ko je nastopil resen, hudi čas za katoliško cerkev, skrbijo, da bo v javnosti vladalo krščansko mišljenje. One naj dajo predvsem tudi najlepši zgled, razširjajo naj dobre časopise in zabranjujejo veri nasprotno književnost, sploh naj podpirajo moralno življenje. G. je še želela, da bi vsaka Orlica bila v kakšni cerkveni organizaciji, posebno toplo je priporočala članicam Marijino družbo, kajti ona ima z orlovsko isto načela. Kongregacija utrdi verskonaravno življenje in izvršuje svoje misijonsko delo. Prepovedala pa je v zavesti kat. načel svojim sestram ples po gostilnah in občevanje z moškimi, tudi izleti obeh telovadnih odsekov naj ne bodo skupni, zborovanja Orlic naj se vrše, če je le mogoče, v popoldanskih urah. — Kot star bojovnik za katoliška načela je prišel med tem časom tudi naš minister dr. Korošec, da pozdravi vse Orlice in se jim zahvaljuje za ves trud. Pozdravi pa je tudi poslanca velikega francoskega naroda, zastopnike kat. organizacij, katerim obljublja vsa Orlovska zveza, da hoče hoditi po njihovih načelih. Nato je g. Stupčeva, učiteljica na meščanski šoli v Mariboru, nagovorila v francoskem jeziku priljubljene goste, nakar je neki francoski Orel rekel, da so oni vedno z nami in da so veseli, da so prišli sem v Maribor. Tudi prežvižena škofa Jeglič in Njaradi sta posetila to zborovanje. Preljubi ljubljanski škof je povedal celo Orlicam, da je bil sicer v začetku, ko je bila družba še v kali, proti njej, a videl je, da narod veliko koristi. Ko so pa odšli ti gostje je nastopila g. M. Marinko iz Dobove. Povedala je s prav navdušenimi besedami, kaj da naj bodo Orlice. Razentega je tudi povdarjala, da bi Orlice kolikor mogoče se trudile za razširjanje katoliškega časopisja. Kajti listi in slabe knjige, vse to pogubi s svojim slabim čtivom dokaj ljudstva. Bodimo kakor Makabejci. Kakor je Makabejka vodila svoje sinove po pravem potu, tako naj se potrudijo tudi Orlice kolikor mogoče veliko storiti za svoj narod in postati ob enem tudi braniteljice vere. Bodimo, kakor Spartanke. Da, kakor so ti stremili za tem, da postane njihov rod zdrav in čil, tako naj tudi Orlice skrbijo za zdravje in blagostanje med narodom. Zavoljo tega naj se osnujejo dobroteljni odseki, ki bi imeli nalogo, da pomagajo revežem. Skrbeti pa moramo tudi za dušno zdravje in postati vrle navdušene Marijine hčere. — Nato je pozdravil tudi g. dr. Mančič iz Ljubljane Orlice in je orisal pomen žene. Zena, ona je pionirka na katoliškem polju, ki skrbi za vzgojo svoje dece, ona je, ki jo čuva na vseh potih in jo blagoslovja. Kdo je kralj družine, če ne dobra mati. Da, žena dela narod blag in čil in vsled tega se mora že kot mladenka buditi, da ostane v resnici vedno sama dobra, da lahko potem vzgaja svojo mladino. — Nastopila je tudi g. Stupeca iz Ljubljane in je pozdravila Orlice v imenu Slomškove zveze. Izrazila je iskreno željo, da bi vztrajale vedno dobre in delovale s svetim navdušenjem, se močno utrdile in nikoli ne omahnile. Sicer je položena v naše srce, v naše roke teška naloga, a ne ustrašimo se je, saj z božjo pomočjo bomo vse lahko premagale. Temu je sledilo prav navdušeno pozdravljanje! Ob sklepu se je prečital zapisnik obnega zbora Orlic v Ljubljani iz dne 6. septembra 1919 in število članic iz posameznih mest. Dosedaj že šteje vsa družba jugoslovanskih Orlic čez 1000 članic.

Kongres Marijinih družb.

Prvi govornik sodnik dr. Lavrenčič govori o verskem ponosu. Naši dedje se niso sramovali vere, tudi mi se ne smemo. Bodimo ponosni na svojo katoliška načela in ni nam treba tozadevno pravi nič odstopiti. Z doslednostjo v načelih damo moč naši sveti veri. Bog daj veliko zavednih katoličanov in država bo močna. Proč z duhom, ki pravi, da smo preveč katoliški. Naj se ustanovi akademično društvo brez pridvka socialist. Glavna pridiga naj bo naš vzgled; kakč moč ima dober vzgled! Varujmo se slabega vzgleda. Rešimo najprej sami sebe, ne bojmo se zameriti. Bodimo saj toliko pogumni za Boga, kot nasprotniki za hudiča. Nima verskega duha v sebi, kdor ne hodi k sv. maši, k sv. obhajilu. Celo nedeljo posvečujmo. Pozdravimo Boga, če gremo mimo cerkve, molimo angelovo češčenje tudi v mestu. Potrebno je, da mi nekdo pove resnico, potrebna spoved. Junaško se vojskuj, navada se premaga z navado. Ne strajmo se trpljenja za vero. Ne bojmo se, da bi bili preveč katoliški!

Svetnik Kalan zahvali, Hrvat Popovič pozdravi shod v imenu zagrebške meščanske Marijine kongregacije, Jurist Dokler predava o Marijini družbi kot cvetu organizacije, ki podpira naša različna katoliška stremjenja, zlasti s svojimi odseki. Orel Matija Mikl pozdravi shod v imenu Orlov. Prvi Orli so bili člani Marijine družbe, tako pokojni dr. Lovro Pogajnik, tako je tudi sedaj. Da zmaga orlovska ideja sovražnice, mora biti vsak Orel družbenik Marijin. Sledi pozdrav čeških kongreganistov. Govornik vabi na shod čeških kongreganistov v Pragi. Svetnik Albin Zajec govori o sv. obhajilu. Družbenik ga prejmi vsaj enkrat v mesecu. Milosti so velike, zlasti še pogum vero javno pokazati, pomoč pri vzgoji. Daruj sv. obhajilo tudi za druge. Prejemaj ga pogosto. Naj bodo moški prvi tudi v cerkvi!

Zborovanje rokodelskih pomočnikov.

V dvorani mariborskega rokodelskega društva je bile v soboto ob 10. uri lepo uspelo zborovanje katoliških društev rokodelskih pomočnikov. Zborovanje sta počastila s svojo navzočnostjo knezoškof dr. Ant. B. Jeglič in škof dr. Dionizij Njaradi. Zbrani so bili zastopniki rokodelskih društev iz Slovenije in Hrvatske in veliko število uglednih obrtnikov, med drugimi podpredsednik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani Ivan Ogrin, predsednik mariborskega društva Lorber itd. Shodu je predsedoval dr. Anton Medved, podpredsednika sta bila superior Rihtarič iz Zagreba in svetnik Jernej Ložar iz Ljubljane, zapisnikar Jezeršek z Vrhnike.

Prvi govor je imel kanonik Alojzij Stroj iz Ljubljane; povdarjal je zasluge katoliških društev rokodelskih pomočnikov za kulturni in gospodarski napredek obrtnega stanu in pokazal, kako naj se taka društva vodijo, da bodo obrtniki v Jugoslaviji imeli od njih prave koristi. Svetnik Jernej Ložar je govoril o važnosti strokovnih tečajev v rokodelskih društvih in o načinu, kako naj si jih posamezna društva oskrbe. Superior Rihtarič iz Zagreba je podal slike hrvatskih rokodelskih društev in povdarjal lastnosti, ki jih morajo imeti vsa društva rokodelskih pomočnikov. Član mariborskega rokodelskega društva Drago Kocmur je govoril o notranjih ciljih kat. društev rokodelskih pomočnikov in prof. dr. Anton Medved je v navdušenem govoru pokazal potrebo in važnost rokodelskih društev, razvil sliko rokodelskih društev v Jugoslaviji in pozval zlasti duhovnike, naj društva širijo in naj se ne strajajo nobenega truda pri njih vodstvu. Ljubljanski knezoškof dr. Jeglič je izrazil svoje veselje nad lepo uspehim shodom in zagotovil, da bodo škofje vedno podpirali kat. društva rokodelskih pomočnikov.

Po posameznih govorih se je vnela živahna debata, v katero so posegali pomočniki in mojstri. — Sprejela se je resolucija, naj bodo vsi pomočniki tudi organizirani v Jugoslovanski strokovni zvezi, in naj se v kat. društvih rokodelskih pomočnikov zasnujejo odseki Orla, v orlovskih društvih pa posebni odseki rokodelcev. Izvoljen je bil tudi odbor, ki bo predložil prihodnjemu zborovanju, ki naj se kmalu skliče, podrobni načrt za tesnejšo zvezo jugoslovanskih rokodelskih društev.

Zborovanje glede naših bodočih vzhodno-azijskih interesov.

Inženier Ferdo Lupša, ki je prinesel mnogo izkušenj iz vzhodne Azije, je opozarjal na važnost stika z izhodno-azijskimi narodi. Naša generacija živi v dobi, ko je stik s tujimi narodi za nestrauski življenjski razvoj neobhodno potreben. Vzhodni Azijati, kot več sto milijonski narodi so in še bodo v mednarodnem gospodarskem razvoju igrali velevažno ulogo. To vedo vsi napredni narodi na evropskem kontinentu in v Ameriki, ki se pečajo z zunanjim prometom in trgovino. Zato se vsak narod poslužuje intenzivno reklame za svoje pridelke in izdelke. Tudi države, ki so po številu državljanov majhne, po duhu pa velike, (na pr. Čehoslovaška, Danska, Švica), goje z vzhodno azijskim ozemljem živahne vezi. To pa niso platonske vezi, ampak praktični trgovinski stiki na vseh straneh. Njih velepodjetja na daljnem Vzhodu so nam dokaz za to. Ker mi Jugoslavlani nimamo vedno dovolj svetovnega duha, in ker leži naša zunanja trgovina še preveč v klancih in megli; ker nas še vedno mučijo in vežejo mnogoštevilni in zviti inozemski prekupeci in zahodni kramarji kot posredovalci inozemske trgovine, zato je treba, da se vendar le zganemo in si poiščemo sami vire za nam potrebne surovine in blago in damo zato kot kompenzacijo naše agrarne pridelke, produkte naše industrije ter proizvode naše vede.

Mi imamo mnogo blaga in produktov, katere rabijo ti narodi (Japonci, Kitajci, Siamezi i.t.d.), namreč izborna vino, slatino, pivo, sadne soke, suho in konzervirano sadje, kondenzirano mleko, maslo, sir, moko, mnogoštevilne izdelke naše industrije in obrti i.t.d. Izhodno azijski narodi pa imajo surovine in produkte, katere smo in še dobivamo prav drago po tujih prekupcih. Taki produkti so n. pr. bombaž, svila in drugo vlakno, čaj, kava, cimeti, kakao, klinčki, muškat, poper, riž, mnogoštevilne drože za zdravila, cin, wolfram, antimon, gumi, zamboža, lak (sticklac), bruzva, kardamon, domar i.t.d.

V nadaljnjem je izjavil inženier Lupša, da dela parelno noto, da se organizira prva jugoslovanska znanstvena ekspedicija (misija), ki bi se podala v najkrajšem času v vzhodno Azijo. Ta ekspedicija bi naj proučila vse potrebno in ukladila pot za vse naše delo v bodočnosti. Proučila bi na licu mesta zadnje spremembe narodno-gospodarskega in socialnega značaja tam bivajočih narodov, nabrali bi nadalje znanstvene podatke za našo vedo ter znanstveni material

za šole in muzeje. Ali bi ne bilo lepo, častno in koristno, da bi se pokazala tudi jugoslovanska zastava na daljnem Vzhodu? Vsi narodi hrepene po časti, vsi narodi pošiljajo sposobne može na potočišče daljuega Vzhoda, da vplivajo tam med narodi starodavne kulture s svojo vedo ugodno in ugledno v ojačenje lastnih interesov. Zato je treba, da nastopimo tudi mi korajžno in pokažemo svetu, da nismo kulturno zaostali kakor si domišljujejo Angleži, to je, da nismo narodi tistega balkanizma, o katerem ti s ponižujočimi nameni nam v škodo govore pred svetom, ki še nas premalo pozna.

Na zborovanju je bilo sklenjenih več resolucij.

Poročilo iz občnega zbora Jugoslovanske obrtne zveze.

V dvorani Rokodelskega doma se je danes popoldne vršil občni zbor omenjene zveze ob najštevilnejši udeležbi. Poleg zastopnikov cele Slovenije so bili burno pozdravljeni številni zastopniki iz Hrvaške. Namen zbora je bil, konsolidirati vrste naših obrtnikov, obnoviti in poživiti našo organizacijo potom medsebojnih posvetovanj. Vse to se je na največjastnejši način doseglo.

Refirirali so: gosp. predsednik Ivan Ogrin, g. Karl Majce, predsednik obrtne zveze v Ljubljani in g. dr. Ivan Stanovnik. Debata se je najživahnejše razvijala. Razmotrivalo se je vprašanje glede razmerja med politično stanovsko organizacijo obrtnih zvez in nepolitično organizacijo rokodelskih pomočnikov; glede zasnovanja novih obrtnih zvez s posebnim ozirom na one, ki naj bi se ustanovile na bivšem Štajerskem in Koroškem in konečno glede razširjanja na Hrvaško. Saj s tem, da se zveza nazivlje jugoslovanska, pomeni, da je njen namen razširiti se po celi Jugoslaviji. Te debate se je s posebno vnemo udeležil hrvaški poslanec V. L. S. Njegov govor je bil burno aplaudiran. Povdarjalo se je, da so organizacije predpogoj obstanka obrtništva, če hočemo doseči naš zadnji in najvišji namen — to je, pomagati malemu obrtniku na podlagi pravil V. L. S.

O obrtni organizaciji je obširno in temeljito poročal g. dr. Ivan Stanovnik. Njegovo izvajanje na podlagi zgodovinskih, sedanjih, praktičnih in teoretičnih dokazovanj je jasno dokazalo, kako nujno je danes organiziranje posameznih slojev. V dolgem govoru se je še posebej posvetil društvenemu glasilu „Jugoslovanski Obrtnik“.

Velezanimivo je bilo razmotrivanje glede ljudske in obrtniške zbornice in razmerje do obrtno pospeševalnega urada.

Polnoštavilno obiskano zborovanje je še enkrat jasno dokazalo, kako v teh časih sili v ospredje stanovska zavest. Somišljeniki, snujte obrtno zveze! Na delo!

Prihod in sprejem ministrov dr. V. Jankovića in dr. Korošca.

Ko se je zvedelo, da se pripeljeta z ljubljanskim vlakom zastopnika osrednje vlade v Beogradu, gg. ministra dr. Velizar Janković in dr. Korošec, je hitelo staro in mlado na kolodvor, da priredi ministroma svečan sprejem. Med špalirjem Orlov in Orlic sta visoka dostojanstvenika, spremljana od predsednika Orlovске zveze br. Pirca, predsednika Orla dr. Verstovškega in okrajnega glavarja dr. Lajšiča, prišla na trg pred kolodvor, kjer je pričakovala tisočglavna množica Orlov, Orlic in mladine visoka gos-ta. Ko so se polegale burne ovacije, je pozdravil ministra Vladimir Pušenjak ter jima zahvalil za udeležbo pri orlovskem slavlju. V imenu čehoslovaškega Orla je pozdravil dr. Korošca dr. Novotny, kateri je povdarjal, da hočejo češki Orli tudi v bodoče s slovenskimi Orli živeti v tesnem pobratimstvu in se kakor nekdanj skupno bojevati za dosego skupnih ciljev. Minister dr. Janković se je zahvalil za pozdrav ter nazdravil Slovence, osobito Orlom, v imenu Srbov. Minister dr. Korošec se je zahvalil zastopniku čehoslovaških Orlov in izrazil željo, da delujeta čehoslovaški in jugoslovanski Orli v bodoče skupno po začetni poti. Po govoru ministrov ni hotelo navdušenja občinstva biti konca. Vskliki „živijo Srbi, živijo dr. Korošec!“ niso hoteli ponehati. Nato sta ministra zasedla voz in se, spremljana na obeh straneh od Orlov in Orlic, odpeljala k slavnostnemu zborovanju Orlov.

Sprejem Kmetске zveze iz Ormoža.

Soboto okoli 5. ure popoldne je pripeljal poseben vlak Kmetško zvezo iz Ormoža. Udeležencev je bilo okoli 400. To je edina krajevna organizacija K. Z. ki ima svojo lastno zastavo. Na kolodvoru je Ormožance sprejel mariborski Orli. Z golbo in zastavo na čelu je K. Z. korakala po Aleksandrovi, Slovenski in Gosposki ulici na Glavni in Slomškov trg, kjer je to lepo

skupino pozdravil v imenu pripravljalega odbora tajnik Žebot. Odzdravil je drž. poslanec Meško, brat pisatelja Ksaverija Meška.

Zborovanje Prekmurcev.

V soboto popoldne ob pol treh so se zbrali pred frančiškanskim samostanom številni udeleženci iz Prekmurja. Njihovi voditelji so jim naznanili, da hoče ministra dr. Korošec in dr. Janković videti in pozdraviti osvobojene ogrske Slovence. Ta vest je izzvala velikansko navdušenje, zakaj ime dr. Korošca je znano vsakemu narodnemu Prekmurcu in vsi so se veselili, da ga morejo videti v svoji sredini. Stopili so v lepe urejeno vrsto, Orli in naroda voditelja gg. Klekl in Sever na čelu, ter odkorakali proti državni gimnaziji, kjer so se razvrstili na dvorišču. Okrog 3. ure je otvoril zborovanje dolnjelendavski župan g. Sever ter predlagal za predsednika č. g. vp. župnika Klekla, kar so navzoči s posebnim veseljem pozdravili. G. župnik je v daljšem, lepo izbranim govoru dal duška velikemu veselju slovenskih Prekmurcev, ki so se prvič zbrali na veliki krščansko-slovenski manifestaciji v jugoslovanskem Mariboru. Zdaj smejo Prekmurci ponosno trkati na svoje prsi, in reči: Slovenci smo, krščanski Slovenci! Ceta, ki se je v tako lepem številu zbrala na mariborskih slavnostih, je kvas, ki bo prekvajal Prekmurja, da ostane vedno krščansko in jugoslovansko. V nadaljnjem delu svojega govora je pozdravil g. dekana ljutomerskega, ki si je stekel velikih zaslug pri osvoboditvi delu. Pozdravil je tudi navzoča duhovnika gg. Mihaela Goloba in p. Anzelma Murna, ki že dolga leta delujeta med prekmurskimi izseljenci v daljni Ameriki. Končno je še enkrat med živahnim ploskanjem izrazil hvaležnost Prekmurcev besnemu ekspertu pri pariški mirovni delegaciji, pred g. dr. Slavicu. — Za njim je povzel besedo g. dr. Savic in naznanil, da prihajata zastopnika naše osvoboditve vlado ministra: Korošec in Janković. Burni živjo-klici so sprejeli to vest. Do prihoda ministrov je govoril k. župnik Klekl o pomenu dobrega časopisja; zlasti je svaril svoje rojake pred ameriškim svobodomiselnim glasilom — „Slobodna Rječ.“ Njegov govor je prekinil prihod obeh ministrov. Radostnemu vsklikanju ni hotelo biti konca. Ko je ploskanje poleglo, je g. župnik Kiekl pozdravil zastopnika osrednje vlade in jima izrazil udanost osvobojenih prekmurskih Slovencev. Prekmurska deklica je stopila pred oba ministra, noseč na rokah veliko pogačo, takozvani „vrianek“, ozaljšano z zelenim vencem in s steklenico rdečega vina na vrhu. Izročila jima je ta dar kot skromen dokaz hvaležnosti in udanosti Prekmurcev. Odlična gosca sta bila očividno vzradoščena in sta takoj poskusila rdečo vinsko kapljico iz Prekmurja. Udeleženci so burno vsklikali in pozdravljali. Prvi je spregovoril minister za poljedelstvo Velizar Janković. V daljšem govoru je v lahko umljivi srbsčini razlagal pomen našega osvobodilnega boja, čigar najsprednejša straža so bili ravno Prekmurci in območji Slovencev. Ta boj je končal z zmago in simbol te zmage so mariborski dnevi, kjer so se našli v bratskem objemu Srbi, Hrvati in Slovencev. V imenu radikalne stranke je slavil voditelja katoliških Slovencev dr. Korošca, ki je skupno z Nikolo Pašičem izvojeval končno zmago naših idej. Naglašal je bratsko edinstvenega jugoslov. naroda brez razlike rev po onem: Brat nam mio, ko je vere bio. Ni treba niti povdarjati, da so se udeleženci z navdušenimi živjo-klici zahvalili ministru za lepe in izbrane besede. Načelnik ljutomerskega orlovskega okrožja g. Dragotin Novak je nato s čustvenimi besedami izročil ministru dr. Korošcu lepo izdelano diplomu častnega članstva, ki je dokaz hvaležnosti in zdanosti ne samo Muropoljcev, marveč sploh vseh pomurskih Slovencev. Z entuzijazmom pozdravljen je dr. Korošec v krasnem govoru pozdravil svoje rojake, ki so ohranili v svoji krvi zavednost in svobodoljubnost nekdanjih panonskih knezov. V ognjevitih besedah je govoril o moči in bogatstvu naše mlade države, ki ima obilo kruha in močan armado. („Živela armada!“) Ravno Orli so in bodo ti sta predstraža, ki bo vedno stala v prvi vrsti za svobodo in čast ujedinjene države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Človek, ki hoče doseči vspeh v življenju, mora imeti veselje do življenja. Mora gledati na zvezde, a ne kamenja pred sabo. Tako je tudi z nami. Dar krščanskih Prekmurcev predstavlja tak simbol: kruh, ki daje moč in zdravje, in vino, ki pomeni veselje do življenja, do bojev, do končne zmage visokih in krasnih ciljev krščanskega idealizma. Prekmurci so z velikim veseljem poslušali krasno izbran govor g. ministra in se veselili, da je njegov prihod napravil iz njihovega zborovanja tako lepo in pristrčno manifestacijo. Končno je pozdravil Prekmurce predsednik čehoslovaškega Orla, g. dr. Sramek. Govoril je češko, toda opaziti je bilo, da so ga zborovalci razumeli. Tako se je na lep način dokumentirala slovenska vzajemnost, kateri daje edino trajno podlago cilirnetodijaska ideja. Čez Prekmurje sta šla nekdo sv. brata gor med severne Slované. Za časa Pribine in Kocelja sta ustanovila med prekmurskim Slovenci mnogo cerkva. Po mnogih stoletjih se je na prvem mariborskem zborovanju Prekmurcev slišal pozdrav zastopnika severnih Slovanov; v tem leži velik pomen.

Zborovanje je zaključil po odhodu obeh ministrov g. župnik Klekl, nato pa so vrli Prekmurci skupno odkorakali v mesto.

Slavnostna predstava Ljudskega odra v mestnem gledališču.

Sinoči ob deveti uri se je vršila v mestnem gledališču v Mariboru slavnostna predstava Med-

vedove tragedije v petih dejanjih „Za pravdo in srce“. Zanimanje za predstavo je bilo veliko, gledališče je bilo nabito polno, mnogo ljudi je moralo oditi, ker ni dobilo prostora. Igral je Ljudski oder iz Ljubljane, ki si je nadel ne ravno lahko nalogo, uprizoriti našo domačo igro, ki je po svoji ideji še danes aktualna in katere dobra uprizoritev je bil radi nekaterih posebnih svojstev, ki jih ima ta igra, vedno problem. Ljudski oder je rešil svojo nalogo v glavnih potezah zelo povoljno, navdušenje občinstva je rastlo od dejanja do dejanja, ki si je dajalo duška v burnih aplavzih. Nekateri prizori v igri so bili zares mojstersko podani in so rešili sicer mrtvo dejanje igre. Uprizoritev te igre lahko Ljudski oder šteje med svoje uspehe in je nudil lep dokaz svojega napredka in stremljenja. Predstava je bila končana ob pol eni uri.

Manifestacija za svobodo zasedenega ozemlja.

V mraku so se zbrale na Glavnem trgu množice krog 10.000 ljudi, da manifestirajo za svobodo bratov v zasedenem ozemlju. Z balkona mestne hiše je otvoril zborovanje urednik Žebot, ki je dal besedo g. M. Natlačen. Govornik je navdušil v ognjevitih besedah zborovalce za protest napram usuznjenju naših bratov v zasedenem ozemlju. Po govoru g. Natlačana je prečital govornik soglasno sprejete resolucije: Množice zbrane ob priliki I. slov. orlovskega tabora 1. protestirajo najslavesnejše proti nakam mirovne konference, s katerimi se izročajo največji deli Slovenije italijanskemu nasilju; 2. protestirajo še posebej proti temu, da opuste oficijelna Italija fanatiziranim tolpom nekaznovano in neovirano požigati naše domove, uničevati in pleniti imetja naših ljudi, ki jih radi pevanja narodnih pesmi brutalno preganjajo, zapirajo in celo streljajo; 3. protestira, da se jim v Gorici, Trstu in drugod jemlje pravica celo do onih šol, katerih jim ni odrekala niti stara nemška Avstrija; 4. apelira na čut pravičnosti vseh narodov, da se napravi že konec strašnim krivicam in se teptanim Jugoslovonom v Primorju da prilika samoodločbe; 5. pozivlja ves jugoslovanski narod in zlasti njegovo mladino, da z energičnim delom in kreposti polnim življenjem čimprej pripravi tla osvobođenju neodrešenih bratov.

[Baklada.

Po manifestaciji za svobodo zasedenega ozemlja se je razvila v spremstvu štirih godb baklada po mestnih ulicah. Obhodniki so med baklado nazdravljali regentu, našim bratom v Primorju in se ustavili pred stanovanjem regentovega zastopnika polkovnika Bogičevića, kateremu so priredili podokaico. Polkovnik Bogičević je z balkona nagovoril množice in jim izročil regentov pozdrav orlovskemu taboru. Polkovnikovemu nagovoru in regentovemu pozdravu so sledili navdušeni živjo klici! Z balkona regentovega zastopnika je nagovoril obhodnike tudi minister dr. Korošec, ki se je mudil pri g. Bogičeviću v spremstvu g. ministra dr. Jankovića. Dr. Korošec je zagotavljal ljudstvu, da znači ravno regentov pozdrav orlovskemu taboru regentovo ljubezen do Slovencev.

Sprevod je na dr. Koroščeve besede burno navdušeno nazdravljaval regentu, kralju Petru, polkovniku Bogičeviću in g. ministroma. Po teh ovacijah so krenile množice pred škofijo, kjer se je vršila podoknica navzočim škofom. Za pristrčno podoknico se je v imenu episkopata zahvalil in pozdravil obhodnike mariborski vladika dr. Napotnik. Od škofije je krenil sprevod pred mestno hišo, kjer je končala ta sijajna manifestacija za svobodo naših od Italijanov zasužnjenih bratov po 12. uri v noči.

Obhod po mestu.

V nedeljo zarana zjutraj že ob prvem svitu je bilo po mariborskih ulicah, cestah in trgih tako živahno drvenje, kakor še nikdar v tem mestu. Izgledalo je kakor v kakem čebelnjaku, ljudstva se je kar trlo in ko so zadoneli prvi zvoki godb, ki so oznanjale Mariboru pričetek tega velikega dneva, je že bilo po koncu staro in mlado, ki je navdušeno pozdravljalo številne godbe, ki so igrale po mariborskih ulicah in cestah. Po končani budnici se je začel zbirati narod na določenih mestih. Na Zrinjski trg so na lepih belcih prišli Orli-konjeniki, krasne in zale postavice. Njim so sledile narodne noše. Fanfaristi-Orli in alegorija na vozu je bilo nekaj nepopisno lepega. Ogromne množice so bile zbrane v skupini Jugoslov. kmetске zveze. V lepem številu so prihitali v Maribor naši vrli Prekmurci in Medžimurci, častno so bili zastopani Korošci in narod iz zasedenega ozemlja. Nepregledne vrste naših Orlov in Orlic ter narašča-

ja so korakale z godbami in fantaristi po mestnih ulicah. Kaj slikovita je bila četa zastavonošev s krasnimi zastavami, zastavonoša Orlov iz zasedenega ozemlja, orjaška in lepa postava, zal mladenič je nosil nad vse lepo zastavo, ovito z žalnim florom, kar je moralo na vsakega gledalca napraviti bolešno-čaroben utis. Pogled na nepregledne vrste našega Orla je bil nekaj nepopisno lepega, da je pero preokorno, ki bi le količkaj moglo opisati te prizore. In naše Orlice! Ob pogledu na ta cvet našega naroda, na naše Orle in Orlice, pogled na to avantgardo, je nehale utripati vsako srce! Kakor armada kralja Matjaža so korakala ta krdela po cestah in ulicah. Povsod uzorna disciplina, nikjer najmanjšega nerada!! Kje je na svetu kak majhen narod, kateri bi mogel pokazati kaj takega! Ni ga in ga tudi nikdar ne bo. Marsikateri nemške „turnerje“ je že videl naš Maribor, toda kaj takega še nikdar! Vsa okna so bila odprta in se celo naši Nemci so strmeli in občudovali, kaj zmora naš katoliški narod. Ko je bila armada naših Orlov in Orlic ter nebrojne ljudske množice uvrščene v skupinah, katerih je bilo zavsem sedem, se je po deveti uri pričel sprevod proti Glavnemu trgu. Ko so že prve skupine prikorakale na Glavni trg, se že zadnje niti premikati niso začele. Kdo bi mogel prešteti te tisoče in tisoče Orla, Orlic, vseh društev in organizacij, ki so bile uvrščene v skupine. In pogled na skupino naših bratov in sester iz neodrešenega dela naše domovine! Na obrazu vseh srčna bol in znaki duševnega in telesnega trpljenja.

Naš Maribor je v nedeljo nekaj videl, kar še nikdar poprej, — krdelo Orlov na konjih. Same zale junaške postave. Kjer koli se je pomikal sprevod proti Glavnemu trgu, ni hotelo biti živijo-klicev, vsklikov radosti in navdušenja, mahanja z robei in šopki, ne konca, in ne kraja!

Manifestacijsko zborovanje na Glavnem trgu.

Slavnostni sprevod se je v najlepšem redu razporedil na Glavnem trgu. Pri Marijinem stebru pred mestnim magistratom je služil tiho sv. mašo naš knezoškof dr. Mihael Napotnik. Navzoči so bili: nadškof zagrebški dr. A. Bauer, knezoškof ljubljanski dr. A. B. Jeglič, škof sarajevski dr. Šarić, grško-katoliški škof križevački dr. Njaradi, posvečeni škof zagrebški Premuš, škof senjski Marašić, minister dr. Korošec in minister dr. Velizar Janković. Med sv. mašo je pel pevski zbor „Ljubljana“ in druga pevska društva dr. Kimovčeva „Staroslovensko mašo“. Po maši je knezoškof lavantinski dr. Napotnik po reku: „Gospod z vami“ pozdravil navzoče škofo in duhovnike, zastopnike regenta in vlade, inteligenco, otroke, Orle, Orlice, može, žene in vso neštevilno množico.

Po sv. opravi je otvoril I. slovanski orlovski tabor predsednik O. Z. Pirc in pozdravil navzoče, posebno zastopnika regenta in zastopnika osrednje vlade, ministra za poljedelstvo dr. Velizarja Jankovića, ki povzame takoj besedo. V svojem govoru, ki so ga prekinjali burni živio klici, je zlasti naglašal, da mora biti v naši ustavi temeljni kamen enakopravnost in pravica, tudi v verskem vprašanju. Njegov govor priobčimo kolikor mogoče dobesedno prihodnjič.

Minister dr. Korošec, navdušeno pozdravljen, izvaja: Vojska je naši organizaciji prizadajala težke izgube. Naši sovražniki so nam oznanjali bližnjo smrt. Toda mi smo čutili v svojih srcih življenje, šli smo, da se zberemo. Danes lahko rečemo: Evo nas! Tu smo. Hočemo korak naprej! Tako kličejo danes naši dijaki in dijanke, učitelji in duhovniki, delavci, rokodelci in obrtniki in najmočnejši naš sloj, naše kmetsko ljudstvo! Mi vsi smo organizirani na temelju krščanske misli. Več nas je! Naše meje so se razširile preko Slovenije na Hrvaško, Srem, Banat, Bosno, Hercegovino. Organizirano je tudi naše ženstvo. Zastavo pred nami pa nosijo naši Orli in Orlice! Vzdignite se Orli in Orlice in idite po naši domovini ter povejte, kako močni smo! Mi gremo naprej za krščansko prosveto, pred nami vsemi pa naši Orli in Orlice, katere naj Bog živi!

Zastopnik čehoslovaške republike, poslanec prof. Šramek povdarja slovansko katoliško solidarnost. Zastopnik francoskih katoliških telovadcev izrazi željo, da bi se vezi ljubezni, ki obstoje že iz prejšnjih časov med nami in Francozi, še bolj okrepile in nas še tesneje spojile.

Poverjenik za notranje zadeve, B. Remec prinaša pozdrave deželne vlade za Slovenijo. Orli so tisti, ki so porok, da se bo zgradba naše vsled vojske razdejane dežele dovršila v lepo, veliko stavbo, Orli pa morajo zato imeti popolno prostost. Zagotavljam v imenu vlade, da bodo Orli imeli prostost in svobodo pri svojem delu!

Hrvat dr. Belić iz Djakova občuduje vero, žilavost, katoliško zavest, gospodarsko organizacijo,

pozidano na katoliških temeljih, visoko stopnjo katoliške prosvete, junaško moč Slovencev. Hrvatje hočejo s Slovenci tekmovali v častni tekmi, dokler jih ne dosežejo!

Zastopnik američanskih Slovencev navdušeno blagruje Slovence v domovini, da imajo tako javno katoliško življenje!

Ob pol eni uri se je sklenilo veličastno zborovanje krščanskega slovanskega ljudstvo, kakor ga še ni videl Maribor ne Jugoslavija.

Telovadba na Teznu.

V nedeljo ob 3. uri popoldne je bil določen javni nastop in telovadba Orlov in Orlic na krasno in velikansko prirejenem telovadišču na Teznu. Točni začetek telovadbe je zakasnil dež, ki je nekaj ur nategoval naše vrlo ljudstvo, ki je vrelo venkaj iz mesta na telovadišče, da vidi, kaj da premore naša mladež glede telesne gibčnosti, spretnosti in moči. Kljub dežju so bile vse tribune na telovadišču nabito polne gledalcev, ki so po raznobarnosti nešteti narodnih noš nudili nepopisno in čarobno lepo sliko. Kot prvi so nastopili s prostimi vajami naši mili nam gostje iz Francije. Izvajanje prostih vaj bratov Francozov je bilo nekaj več kot prvovrstnega, in nad vse burno aplavdiranega. Za Francozi so nastopili v prostih vajah med sviranjem godbe naši vrli Orli, ki so nad vse pohvalno dokazali, koliko da se je izvežbal naš Orel tekem enega leta telovadbe po vojni. Za Orli so se med burnim aplavzom pokazale na telovadišču naše brhke Orlice, ki so v točnem izvajanju prostih vaj dokazale, da so res sestre naših Orlov. Med naše Orle in Orlice so bili med telovadbo uvrščeni tudi čehoslovaški Orli in Orlice, Orli in Orlice so nastopili po dvakrat v proizvajanju prostih vaj. Ploskanja in pozdravljanja občinstva s tribun naši mladeži ni hotelo biti ne konca in kraja. Prostimi vajami je sledila telovadba na orodju. Nastopili so Francozi, Čehoslovaki in naši Orli. Kdor je videl to telovadbo, je moral reči: Toliko spretnosti, gibčnosti, drznosti in fineze v izvajanju pač ni nikdo pričakoval od naših telovadcev. Telovadba na orodju je bila za vse gledalce nekaj nezabnega. Med telovadbo je naenkrat zatrobil Orel s slavnostne tribune na posluh. Poverjenik dr. Verstovšek je prečital zbranim množicam ravno kar po regentovem zastopniku polkovniku Bogičeviću izročeno regentovo brzojavko, v kateri se N. Kraljevo Visočanstvo zahvaljuje obiskovalcem orlovskega tabora za pozdrav. G. poverjenik je še na to zagotovil, da so ravno naši Orli in Orlice najzanesljivejša kraljeva četa. Izrazil je tudi vrlim telovadcem v imenu ljudstva zahvalo in pohvalo, ker so s svojim občudovanja vrednim nastopom javno ožigosali nesramno pisavo „Delavca“ in „Nove dobe“, ki sta se kosala v metanju blata na našo orlovsko organizirano mladež. Nismo liberalnim surovinam odgovarjali v časopisju, ampak naš odgovor je bila predpoldanska manifestacija po mestu in javna telovadba na Teznu. G. poverjenik je zaključil svoje besede s trikratnim „Bog živi!“ na regenta in kralja Petra. Godba je zavrnila: „Bože pravde“. Po telovadbi so nas prese-nečili v pestrih hrvaških narodnih nošah Hrvatje — Hrvatice, Bosanci in Bosanke s plesanjem kola, kate-rega so na občno zahtevo ljudstva ponovili. V mraku je končal javni nastop na telovadišču in se je začela prosta zabava po sotohrib pod tribunami, ki je bila prisrčna brez krika in liberalno nezmernega popivanja. Telovadbo na Teznu so posetili med nešteti množicami tudi škofo zbrani na orlovskem taberni, zastopnik regenta, g. poverjeniki iz Ljubljane in odposlanci oblasti in uradov iz Maribora. (O telovadbi na Teznu se še bo pisalo natančneje. Danes ta malenkost radi pomanjkanja prostora.)

Predstava ljudskega odra v nedeljo zvečer.

Ljudski oder je vprizoril v mestnem gledališču Petar Petrovičev dramo „Mrak“ z zelo dobrim uspehom. Škoda, da občinstvo ni bilo pravočasno obveščeno o predstavi in je bil zato obisk nekoliko slabši. Po možnosti je storil vsak igralec svoje in vsi so želi od gledalcev zaslu-ženo priznanje. Ljudski oder je pokazal ponovno, s kakim napredkom vrši svojo nalogo in da nastopi lahko pred vsakršnim občinstvom.

Dnevne vesti.

Vesnič vrnil mandat. Ker se parlamentarne stranke niso mogle sporazumeti v vprašanju agrarne reforme, je izjavil Vesnič, da je izvršena njegova misija. Vesnič je tudi javil regentu svoj sklep, da vrača mandat. V Beograd sta bila brzojavno pozvana M. Pašić in dr. Trumbić.

Poraz Italijanov v Valoni. LDU SPLIT, 30. julija. Potniki, ki so včeraj s parnikom „Almisa“ došli iz Valone, pripovedujejo, da je od 10.000 italijanskih vojakov 8000 nesposobnih za vojno. Parnik „Baron Bruck“ je peljal v Italijo 1000 italijanskih ranjencev. Došel je velik italijanski transportni parnik, ki je peljal vojaštvo proti jugu. Italijansko časopisje od 27. t. m. ne prinaša še nobenega poročila o padcu Valone.

Ukrajina je sklenila, da ne sklene premirja z boljševiki, ampak da bo nadaljevalo ukrajinsko ljudstvo boj s sovjetsko armado do končne zmage.

Brzojavka gosp. dr. Brejca, predsednika dež. vlade za Slovenijo. Neodložljivi uradni posli me kličejo nenadoma v plebiscitno ozemlje na Koroško. Odkritosrčno obžalujem, da mi ni mogoče izvršiti svojega namena in se osebno udeležiti svečane manifestacije krščanske misli in krščanskega dela. Zaradi tega tem potom najtopleje pozdravljam orlovski tabor, želeč orlovski organizaciji najpopolnejšega uspeha in obilnega božjega blagoslova.

† Župnik Luskar v Kostivnici je dne 2. avgusta umrl. Njegov pogreb se vrši v sredo dne 4. avgusta ob 10. uri predpoldne. Naj v m. p.!

Oprostitev sodnika, ki je dal ustreliti 71 kmetov. LDU SARAJEVO, 30. julija. Danes dopoldne se je razglasila razsodba v procesu sodnika Boškića, ki je obtožen, da je dal ustreliti 71 kmetov v Foči v letu 1914. Sodišče je obtoženca vsled pomanjkanja dokazov oprostilo, ker je glavno dokazano sredstvo, to je akt prekega sode, ki je v rokah senata, pomanjkljiv. Ta akt je bil nepopoln že l. 1916, ko je došel iz Foče bivšemu avstrijskemu trdnjaskemu sodišču v Sarajevu v roke. V aktu veleizdaja vsled kvalificirane soudeležbe na oškodovanju avstrijske vojne sile z orožjem ni dokazana. Državni pravdnik se z obsodbo ni zadovoljil, ampak je vložil ničnostno pritožbo. Bošković ostane do končnoveljavne razsodbe v preiskovalnem zaporu.

Nove kazni radi prestopkov na železnicah. LDU. Beograd, 30. julija. Beograjsko železniško ravnateljstvo je izdalo vsem postajam in revizorjem vozov nalog, da od potnikov, ki vstopijo v vlak brez voznega listka ali z neveljavnim potnim listkom ali od onih, ki vstopijo z voznim listkom nižjega razreda v voz višjega razreda, zahtevajo dvakratno vozno ceno za vso pot, ki so jo napravili nezakonitim potom v vlak. Kazen ne sme znašati manj nego 10 dinarjev.

Nove znamke. LDU. Beograd, 30. julija. Pri američkem zavodu, ki se bavi z izdelovanjem bankovcev in vsemi finejšimi litografranimi deli so naročene nove poštne znamke, in to za pol milijarde poštne znamke manjše vrednosti in za 60 milijonov znamk večje vrednosti. Na znamkah manjše vrednosti bo slika prestolonaslednika, na onih višje vrednosti pa slika kralja Petra. Ornamentika bo v stilu naše narodne ornametike, kakor je to na Cilinah. Znamke bodo nosile dinarsko vrednost z napisom v cirilici in latinici „Kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev“. Tvrdka se je obvezala, da bo izvršila vso količino znamk do oktobra t. l. Stare znamke se bodo vzele iz prometa. Minister pošte in brzojava, dr. Drinković, upa zgraditi z vsoto, ki jo bo izkupil od stare izdaje poštne znamk, novo palačo za osrednjo pošto in brzojav v Beogradu. Poleg gori navedenih znamk so naročene v Ameriki tudi znamke, ki pridejo v promet z decembrom t. l. na dan jubileja našega narodnega ujedinjenja. Te znamke se bodo prodajale v korist vojnim invalidom. Znamke bodo imele tri tipe: 1. Kosovka djevojka; 2. pohod skozi Albanijo; 3. edinstvo kraljestva SHS. Slovenci, Hrvati in Srbi držijo državno krono visoko nad glavo. Minister dr. Drinković pričakuje, da bo prinesla ta izdaja znamk invalidom do deset milijonov dinarjev.

Slikar Franjo Horvat v Mariboru je izvršil v izložbi trgovca Pirchana v Gosposki ulici oljnobarvno sliko: Kristusovo vstajenje. Slika je odložena za oltar v Pobrežju. Obiskovalce orlovskega tabora opozarjamo na umetniško delo domačega umetnika slikarja.

Ponikva ob juž. žel. Podružnica „Jugoslovenske Matice“, ki se je ustanovila 1. avgusta, priredi dne 8. avgusta ob 4. uri popoldne na sredi vasi ljudsko veselico, katere čisti dobiček je namenjen Jugoslovanom v tujini. K obilni udeležbi vabi odbor.

Planinci! V nedeljo, dne 15. avgusta, velik planinski tabor v Železni Kapli, združen z izletom na Obir! Vsi na plan!

Trafikantje pozor! Tobačna glavna zaloga v Mariboru opozarja podrejene trafikante, da vplačajo najpozneje do 6. avgusta zneske za prihodnjo dobavo in sicer v znesku, kakor pri zadnji dobavi. Na pozneje došla naročila se ne bo moglo ozirati.